

KUNST PÅ ONSDAG:

Klassekampen anmelder aktuelle utstillinger hver onsdag gjennom hele året. Våre anmeldere kan kontaktes på kunst@klassekampen.no

Hver måned byr vi i tillegg på essays, intervjuer og nyheter fra Kunst-Norge.

Tips til våre kunstsider kan rettes til Sara Hegna Hammer: sarah@klassekampen.no

Tommy Olsson
Kunstner og
kunstkritiker

Maria Horvei
Kunst- og
litteraturkritiker

Kåre Bulie
journalist og kunst-
og litteraturkritiker

Klimakunst-mønstring minner oss om at vi befinner oss på den eneste

Den klaustrofobiske

Tommy Olsson
KUNST

«Meta.Morf 2022 – Ecophilia»

Trondheim International biennale for art and technology
Trøndelag senter for samtidskunst
Står til 31. juli.

ANMELDELSE

Med interessante tider følger interessante problemstillinger.

Det har bestandig ligget en intuitiv logikk i regnestykket kunst + teknologi + økologi. Jeg aner ikke hvordan, eller hvorfor, men innenfor dette formatet – og det har stått på jevnlig siden 2010 – ender de fleste av prosjektene som regel opp et sted hvor heller

STABUKK: Thomas Thwaite forsøkte å leve som en geit en hel sommer. Det ble til verket «Goatman (Taking a holiday from being human)» (2015). **FOTO: TIM BOWDITCH**

INNGREP: Til verket «Planting Grass» (2000) fikk Yang Zhichao to gresstuster operert inn i skulderen. **FOTO: ELI KLEIN GALLERY**

radikale løsninger på faktiske økologiske utfordringer blir streket opp. Eller blir omkalfatret til sensasjon. Gjennom årenes løp har vi sett kaniner lyse i mørket, hørt blomster synge, sett ris koke seg selv, og den virkelige *floorfilleren* – en svær industriell maskin som lager sin egen bæsje.

Ikke noe av dette kan forventes å bremse klimakatastrofer eller utrydding av arter – for Guds skyld, hvor store odds har en selvlysende kanin for å overleve en natt i skogen? – men det er da også litt mye å be om. Til nå.

«**Meta.Morf**» er i 2022 nesten blitt en organisme i seg selv, med et uoverskuelig program av utstillinger, forelesninger og alt det andre som følger med. Det er på kanten til å bikke over i festival, heller enn bare å være en biennale. Oppmerksomhet om klodens tilstand har gått fra å være en av mange røde tråder til å bli en skjerpert problemstilling; det er i høy grad løsninger det siktes til. Av nødvendighet – vi lever som kjent i interessante tider, og det gir for øyeblikket langt mer mening å forsøke å redde det som reddes kan, enn å genmanipulere fram noe rart noe.

Et arbeid som «I wanna deliver a dolphin» av Ai Hasegawa føles så kritisk *samtidig* at det egentlig framstår rart at det er laget i 2013. Plottet i videoen sikter langt utover hva tittelen – og for så vidt videoen selv – indikerer. Maui-delfinen – sjelden nok til å være listet som kritisk truet art, og visstnok en av verdens minste – svømmer rundt under vann sammen med kvinnen han er tenkt å befrukte. Når menneskene i verden er flere enn noen gang før, samtidig som halvparten av andre arter er redusert betraktelig de siste hundre år, er spørsmålet: Hva om det lar seg gjøre å biologisk legge til rette for at en kvinne kan bære fram en annen art? I første rekke noen vi kan spise – tunfisk, for eksempel.

Så spør det om man klarer å spise noe man gått gravid med – men det er bare begynnelsen på en uendelig serie av etiske sammenbrudd hvor menneskets forståelse av seg selv i stadig

større grad framstår som en fryktelig misforståelse.

Med interessante tider følger interessante problemstillinger. Hvordan henger vår art egentlig sammen med resten? Trenger vi egentlig en kropp, når alt foregår med avatarer online? Og i så fall: Hva er egentlig døden? Hvem er lunsj?

I flere arbeider kan man fornemme en mulig framtid hvor vi etter hvert vil stå igjen som heller eteriske vesener, hvor både kollektiv og individuell identitet er blitt meningsløs. Vi må innrømme for oss selv at vi i den større økologiske sammenheng er en art som har sittet med forholdsvis gode kort på

hånd, men prestert å spille dem dårligere enn hva som egentlig skulle være mulig.

Sittende på en stubbe i et merkelig tomt senter for samtidskunst (jeg ser ikke et menneske så lenge jeg er her) med VR-briller og øreklokker og et perspektiv som gradvis synker ned i jorda, omringet av mørke trer, hvor røykformasjoner beveger seg som rastløse ånder, vet jeg at jeg befinner meg på den eneste virkelige fremmede planeten, og at verden utenfor er omtrent like virkelig som den digitale skogen jeg forsvinner inn i.

Det er et åpent spørsmål om vi har en sjel, og hva det i så fall vi

SEIMSF OSS: Lørdag 2. juli kl. 13 åpner **Sverre Bjertnæs** utstilling i Galleri G Guddal. Kunstneren viser fram helt nye arbeider på papir. Bjertnæs har hatt utstilling i galleriet før, da i et samarbeid med Bjarne Melgaard der de laget bildene sammen. **BW**

KJERRINGØY: Lørdag åpnet Zahlfjosen dørene for utstillingen «Lyriske flater – fra båttryk til dekorativ tekstil» med **Inger Anne Utvåg**. Kunstneren er vokst opp i Harstad, og vevteknikken hennes har dype røtter i nordnorsk kvinnekultur. **BW**

Ny tid i Fotogalleriet

Professor i kuratorpraksis ved Universitetet i Bergen Anne Szefer Karlsen er valgt som ny styreleder i Fotogalleriet. Etter en vedtektsendring som skal «styrke galleriets ansvar basert på innbyggernes mangfold» er flere nye fjes kommet til: Chiara Ayad og Nastaran Kowkabi er valgt som styremedlemmer, mens Gabrielle Paré og Lesia Vasylenko inntre som varamedlemmer. «Vi er endelig kommet til en korsvei der Fotogalleriet tar skrittet inn i en framtid som speiler samfunnet», sier Anne Szefer Karlsen i en pressemelding. **BW**

virkelige fremmede kloden.

planeten

SURROGATI: Hva om kvinner kunne bære fram en annen art? Ai Hasegawa spekulerer i verket «I wanna deliver a dolphin» (2011–2013). **FOTO: HIROMITSU MURAKAMI**

si i praksis, men jeg må si det ligger en forsiktig optimisme i denne mønstringen. Alle som lever med dyr, vet – eller burde i hvert fall vite – noe om verdien av å kommunisere med dem. «Birdsong» av Leena Saarinen går grundig til verks med å skissere et fuglesang-alfabet, og kommer opp med noe i nærheten av et skriftspråk, men kartlegger også lyder, mønstre og gjentakelser for å komme fuglene nærmere – noe dem som lever med fugler i huset sikkert vil nikke gjenkjennende til.

Man kan så klart diskutere hvorvidt menneskets oppgave er å redde liv eller skape liv – tradisjonelt forstått som en forlengelse av elektrisiteten som måtte til for at Doktor Frankenstein skulle få fart på noen sammen-syddede likdeler. Det er i denne sammenhengen helt på sin plass å minne om at det første selvstendige menneskeskapte vesen var dataviruset. Det er da også den livsformen som likner mest på vår egen.

Tommy Olsson
kunst@klassekampen.no

BAK RATTET: Børre Sæthres «Untitled» (1998) er eit av verka som vert løfta fram i samlingspresentasjonen. **FOTO: DAG FOSSE, KODE**

Flakkande blikk

Maria Horvei
KUNST

«Det skeive blikket»

Kuratert av Mathias Skaset og Bjørn Hatterud
Kode 4, Bergen
Står til 31. desember 2022.

MELDING

Verka vert til utbyttable illustrasjonar i Kodes skeive utstilling.

For å markere dei femti åra som er gått sidan avkriminaliseringa av sex mellom menn i Noreg, har Kode i 2022 sett saman ei samlingsutstilling med ei skeiv tilnærming til kunsthistoria. Kva spor av normbrot, leik med kjønnsroller og kjønnsidentitet og likekjønna kjærleik er nedfelt i kunstverk frå lenge før og lenge etter homofili var definert som noko kriminelt?

Sjølv om dei fleste arbeida er frå etter 1800, strekk motiva seg tilbake til både den greske antikken og norrøn mytologi, og heilt fram til samtidsverk av kunstnarar som Bjarne Melgaard og Børre Sæthre. Utstillinga er som venta full av små perler, men totalinntrykket er skuffande tamt.

For det er jo ein gong slik at potensialet til ei samlingsutstilling er dønn proporsjonalt med kvaliteten på samlinga. Sjølv om Kode har mykje gull i sine magasin, er det openbert at kuratorane har måtte trekke på ein del gråstein òg – eventuelt tatt til takke med arbeid med ei i beste fall indirekte kopling til problemstillingane dei har ynskja å fremje. At den lidande

St. Sebastian har blitt til eit skeivt ikon, og at framstillingar av han i biletkunsten ofte har eit homoerotisk tilsnitt, er eit kurant poeng – som vert dårleg eksemplifisert av Rolf Nesch sine sjølvsikre metalltrykk av martyren.

«Hvordan kommer likekjønnet intimitet til uttrykk i kunsten?» spør veggteksten i eitt rom. Ikkje gjennom Harriet Backers interiørskildringar i alle fall, tenkjer eg. Etter kvart som andelen nyare kunst aukar, og tematiseringa av skeiv seksualitet vert meir uttalt, vert fokuset òg skarpere. Men mangel på presisjon i kopling mellom tema og verk er likevel gjennomgåande. Er Kitty Kiellands landskapsbilete «skeive» fordi landskapsmåleri tradisjonelt var ein maskulin sjanger? Er kjønnsidentitet og kjønnsnormer det same, slik ein fort kan frå inntrykk av gjennom veggtekstane?

Det er forståeleg at kuratorane har lagt an ein vid vinkel på omgrepet «skeiv» og inkludert både verk som i dag kan sjåast med eit skeivt blikk, verk av skeive kunstnarar og verk som eksplisitt omhandlar skeiv seksualitet. Men kombinert med ei formidling som så godt som ignorerer den kunstnariske utforminga av arbeida – kva verkemiddel kunstnarane har tatt i bruk, på kva måte formale kvalitetar peikar i retning av det skeive og så bortetter – er resultatet at veldig mange av arbeida framstår som utbyttable illustrasjonar. Knallsterke innslag av mellom andre Halfdan Egedius, Mathias Hårenstam og Per Barclay løftar opplevinga, men alle verka hadde fortent eit meir skjerpa blikk.

Maria Horvei
kunst@klassekampen.no